

ת"פ (תל אביב) 13441-03-23 - מדינת ישראל נ' פלוני

ת"פ (תל-אביב-יפו) 13441-03-23 - מדינת ישראל נ' פלונישלום תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 13441-03-23

מדינת ישראל

נגד

פלוני

ע"י ב"כ עו"ד אורלי פרייזלר

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו - יפו

[26.11.2024]

כבוד השופט הבכיר, שאול אבינור

גזר דין

א. רקע כללי:

1. הנאשם הורשע - על יסוד הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, שניתנה במסגרת הסדר טיעון דיוני ללא הסכמות לעניין הטיעונים לעונש - בביצוע עבירות של תקיפת סתם, לפי הוראות סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), החזקת סכין שלא כדיון, לפי הוראות סעיף 186(א) לחוק העונשין, ואיומים - לפי הוראות סעיף 192 לחוק העונשין.

2. בעובדות כתב האישום המתוקן נטען, בעיקרי הדברים, כלהלן:

- ביום 03.01.2023 בשעה 15:00 לערך נכנס הנאשם לחנות, רכש חזה עוף בסכום של ₪ 42, ועזב את החנות. כעבור כעשר דקות שב הנאשם לחנות וביקש להחזיר את הסחורה שרכש ולקבל את כספו בחזרה. המתלונן סירב להחזיר לנאשם את כספו, תוך שנימק את סירובו במדיניות משרד הבריאות.
- בהמשך לאותן נסיבות דרש הנאשם את כספו בחזרה בכך שהוציא מכיסו סכין מתקבעת, החזיק אותה בידו כשהיא מקופלת ונצמד לפלג גופו העליון של המתלונן באמצעות ידו האוחזת בסכין המקופלת. בהמשך הצליח המתלונן להימלט מהחנות. הנאשם פתח את הסכין המתקפלת, אחז בה בידו ורץ אחרי המתלונן אל מחוץ לחנות.
- בתגובה למעשי הנאשם ועקב חששו מהנאשם, הוציא המתלונן ₪ 50 מכיסו והניחם על המדרכה, תוך שהתרחק מהנאשם. הנאשם לקח את הכסף ועזב את המקום בעודו אוחז בידו בסכין.
- חוות הדעת הפסיכיאטרית והשתלשלות ההליכים המשפטיים:

3. הדיונים המקדמיים נערכו לפניי ובדיון הראשון עתרה ב"כ הנאשם - לאחר שיחה עם ב"כ המאשימה - לקבלת חוות דעת פסיכיאטרית, וזאת נוכח העובדה שהנאשם "מאובחן ומטופל" (בפרוטוקול, עמ' 1 שורה 10). בית המשפט נעתר לבקשה והורה על עריכת חוות דעת כאמור.
4. חוות הדעת הפסיכיאטרית (מיום 24.11.2023) נערכה לאחר בדיקת הנאשם ועל בסיס תיעוד משפטי ורפואי חלקי בלבד. כפי שצוין בחוות הדעת, לא עמדו בפני הפסיכיאטר המחוזי תיעוד רפואי (למעט מכתב מהרופא המטפל, שהנאשם הציג) וכן גרסת הנאשם ממועד האירוע, על אף שחומרים אלה התבקשו "מספר פעמים" (ר' בעמ' 2 לחוות הדעת).
5. בחוות הדעת צוינו נתוני הכלליים של הנאשם, יליד שנת 1990, שהוא רווק המתגורר בבית הוריו בבני ברק. בגיל 6 נפגע הנאשם בתאונת דרכים, שכתולדה ממנה סבל מאיבוד הכרה וחבלה בראש ונדרש לשיקום ממושך, כאשר עד היום הוא סובל מרעד בגפיו העליונות. אשר למצבו הנפשי של הנאשם צוין בחוות הדעת כי הוא מוכר למערכת הפסיכיאטרית האמבולטורית (להבדיל מהאשפוזית). בשנת 2016 אובחן הנאשם כסובל מדיכאון פסיכיאטרי, המלווה במחשבות פרנואידיות. הנאשם טופל תרופתית בטיפול משולב, באופן שחלה הטבה משמעותית במצבו.
6. הנאשם מסר כי כיום הוא מגיע לטיפול פסיכיאטרי "בהתאם לצורך", אך נוטל טיפול תרופתי בתכשירים אנטי פסיכוטיים בשילוב עם תכשירים נוגדי דיכאון. בשיחה טלפונית שנערכה עם הרופא המטפל הסתבר כי בשנים האחרונות הנאשם אינו מטופל במסגרת פסיכיאטרית, אך עם זאת נוטל את הטיפול התרופתי בתכשירים אנטי פסיכוטיים בצורה סדירה ובתכשירים נוגדי דיכאון בצורה לא סדירה.
7. בסיכום חוות הדעת הפסיכיאטרית נקבע כי "בבדיקה הנוכחית לא נמצאה עדות לקיום מחלת נפש במובנה המשפטי (פסיכוזה)" ועל כן הנאשם כשיר דיונית. אשר לכשירות הנפשית המהותית צוין החסר האמור בתיעוד הרפואי והמשפטי, אך בד בבד צוין כי מהחומר הקיים עולה שמעשי הנאשם לא נבעו ממחלת נפש אלא מסכסוך שנתגלע בינו לבין המתלונן; ובשורה התחתונה נקבע כי "קיימת סבירות גבוהה כי במועד ביצוע המעשים המיוחסים לו היה הנ"ל כשיר מהותית. הנבדק זקוק למעקב פסיכיאטרי בכל מסגרת בה ימצא".
4. לאחר קבלת חוות הדעת הפסיכיאטרית האמורה עתרה ב"כ הנאשם לקבלת חוות דעת משלימה. ב"כ הנאשם הפנתה לכך שלא עמדו בפני הפסיכיאטר המחוזי התיעוד הרפואי וכן תיעוד משפטי חשוב - לרבות הודעת הנאשם, שהיא רלוואנטית במיוחד נוכח העובדה שהתנהלות הנאשם בחקירה היתה תמוהה והחוקר אף שאל את הנאשם, מיוזמתו, האם יש לו בעיה נפשית (בפרוטוקול, עמ' 3 שורה 10 ואילך). עוד הפנתה ב"כ הנאשם לכך שהאירוע כולו היה תמוה, כאשר הנאשם רוכש מוצר בשרי ומבקש לאחר מכן להחזירו, מה גם שמדובר ברכישה בסכום מינימלי של 42 ₪.
5. בהחלטה שניתנה בתום הדיון הנ"ל ציינתי כי נוכח העובדה שבהודעת הנאשם ישנם לכאורה נתונים רלוואנטיים הפסיכיאטר המחוזי מתבקש להכין חוות דעת פסיכיאטרית משלימה, לאחר קבלת מלוא חומרי החקירה (בפרוטוקול, עמ' 4). ואולם, חרף החלטת בית המשפט - ועל אף שב"כ המאשימה ציינה כי חומרי החקירה הועברו לפסיכיאטר המחוזי פעמיים - חוות דעת משלימה לא הוכנה. בהחלטה נוספת, שניתנה בדיון נוסף, צוין כי לא ברור מדוע חוות הדעת הפסיכיאטרית המשלימה טרם הוכנה והפסיכיאטר המחוזי התבקש שוב להכין את חוות דעתו המשלימה (שם, עמ' 5).

6. ביום 14.06.2024 הוגשה הודעה מטעם הפסיכיאטר המחוזי בה נכתב כי חוות הדעת שהועברה לבית המשפט כללה התייחסות הן לכשירות הדיונית של הנאשם והן לכשירות המהותית, וכן כללה המלצות טיפול. עוד נכתב, כי חוות הדעת נכתבה ללא התייחסות להודעת הנאשם משום שזו לא הועברה לפסיכיאטר המחוזי, ואף לא התקבלה במשרדו עד למועד כתיבת ההודעה. בדיון שלאחר מכן ניתנה אפוא החלטה משלימה נוספת, המתייחסת הן להחלטות הקודמות והן להודעת הפסיכיאטר המחוזי הנ"ל. בהחלטה זו הובהר כי הפסיכיאטר המחוזי מתבקש להתייחס בחוות דעתו למלוא חומרי החקירה בתיק (כולל הודעת הנאשם וסרטוני מצלמות הגוף של השוטרים) - ושוב נדרשה ב"כ המאשימה לדאוג להעברת החומרים (בפרוטוקול, עמ' 7).
7. למרות כל האמור לא נערכה חוות דעת פסיכיאטרית משלימה ואף לא הוגשה התייחסות נוספת כלשהי מטעם הפסיכיאטר המחוזי, בשני הדיונים שנערכו לאחר מכן. לרקע זה הגיעו ב"כ הצדדים להסדר דיוני, שבמסגרתו הוגש כתב האישום המתוקן אשר עובדותיו תוארו לעיל. הנאשם הודה אפוא בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע, על יסוד הודאתו זו, בעבירות שבהן הואשם בכתב האישום המתוקן כמפורט בפסקה 1 דלעיל.
- ג. עיקר טיעוני הצדדים לעונש:
5. בטיעוניה לעונש עמדה ב"כ המאשימה על עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה הנאשם, והדגישה את נסיבות החומרה העולות מהן. במיוחד הדגישה התובעת את העובדה שהנאשם לא רק הוציא מכיסו סכין מתקפלת ואיים על המתלונן, תוך שנצמד אליו על מנת לקבל החזר כספי, אלא גם הסלים את מעשיו בכך שכאשר המתלונן נס מפניו, הוא פתח את להב הסכין ורדף אחריו עד שהלה בחר להניח כסף על המדרכה כדי לסיים את האירוע.
6. עוד הטעימה ב"כ המאשימה את חומרת האיומים, אשר בוצעו תוך שימוש בסכין כ"אמצעי מדגים" ובמספר שלבים, תוך שהנאשם הסלים כאמור את האירוע עד שהמתלונן נכנע בלית ברירה לדרישתו להחזר כספי. התנהלות זו של הנאשם מלמדת, לשיטת ב"כ המאשימה, על פוטנציאל נזק גבוה שכן אין לדעת מה היה עלול לקרות אם המתלונן לא היה נכנע לדרישות הנאשם, הגם שכמובן היה רשאי לנהוג כך. מכאן, כך לגישת ב"כ המאשימה, שהאירוע הסתיים ללא נזקים חמורים אך בשל התנהגותו המתונה של המתלונן.
7. אשר לערכים החברתיים, שנפגעו כתולדה מביצוע העבירות, עמדה ב"כ המאשימה על הפגיעה בהגנה על שלום הגוף והביטחון האישי של כל אדם. ב"כ המאשימה הדגישה כי מדיניות הענישה הנהוגה בעבירת האיומים - כאשר האיומים נעשים הלכה למעשה באמצעות או בליווי אמצעי מדגים - מלמדת על מתחמי עונש הולמים שמתחילים במאסר בפועל, ולו ברף הגבוה של עבודות שירות. לפיכך, ונוכח מכלול נסיבותיו המחמירות של האירוע, עמדתה המקורית של התביעה היתה במקרה זה למאסר בפועל ממש.
8. עם זאת, התובעת הוסיפה וציינה כי נוכח האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית אודות מצבו הנפשי של הנאשם - והגם שהמאשימה אינה סבורה כי מדובר במקרה של "קרבה לסייג" - בשקלול המצב הנפשי התביעה מוכנה לילך "לקראת הנאשם כברת דרך ולקבוע כי האירוע מבחינת חומרתו גם תלוי במצבו של הנאשם ולכן מתחיל ברף העליון של עבודות שירות" (בפרוטוקול, עמ' 12 שורה 9 ואילך).
9. אשר למדיניות הענישה הנהוגה הפנתה התובעת למקרים של איומים תוך שימוש באמצעי מדגים, אך מקרים שנסיבותיהם חמורות במידה ניכרת מנסיבות עניינו. כך הפנתה התובעת לת"פ (שלום ת"א) 5363-01-17 מדינת ישראל נ' ליטמן (12.12.2017), שם דובר בעבירת איומים בנסיבות של שפיכת בנזין בבית עסק ואיום לשרוף את העסק על יושביו; לע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(3) 373 (1989), שם דובר בעבירות של סחיטה באיומים ואיומים שביצע עיתונאי כלפי קציני משטרה; ולעפ"ג (מחוזי ת"א) 7956-05-19 ערד נ' מדינת ישראל (23.10.2019) שם נכנס המערער לדירה של שכנו בעודו אוחז בסכין, חנק אותו ואיים עליו כי ישחט אותו ואת ילדיו.

10. מכל מקום, בשורה התחתונה עתרה ב"כ המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם שבין 8 חודשי מאסר בפועל לבין 20 חודשי מאסר בפועל. אשר לגזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם ציינה ב"כ המאשימה את נסיבות הקולה, ובהן היעדר העבר הפלילי ונטילת האחריות, ועתרה לגזירת הדין ברף התחתון של המתחם לו טענה לצד ענישה נלווית, שתכלול מאסר על תנאי, קנס כספי ופיצוי משמעותי למתלונן.
11. ב"כ הנאשם, מצידה, התמקדה בנסיבות האישיות של הנאשם, שכמתואר בחוות הדעת הפסיכיאטרית עבר בגיל 6 תאונת דרכים קשה שכתוצאה ממנה סבל מפגיעת ראש חמורה, שהה בשיקום ממושך וסובל עד היום מההשלכות, לרבות פגיעות פיזיות נראות לעין ורעידות - במיוחד בצד הימני של גופו. ב"כ הנאשם הדגישה כי מדובר בנאשם בן 34 שנים שאין לו רישומים קודמים כלל - לא הרשעות קודמות, לא תיקים פתוחים ואף לא תיקים סגורים. מדובר אפוא בנאשם שמעולם לא נחקר והאירוע מושא כתב האישום המתוקן היה האירוע הראשון בחייו בו היה בתחנת משטרה.
12. עוד הרחיבה הסניגורית בתיאור מצבו הנפשי העגום של הנאשם, שכבר בשנת 2016 אובחן כסובל מהפרעות דיכאוןיות חמורות, לוקה בדיכאון פסיכוטי ובמחשבות פרנואידיות. את ההיבט האחרון הזה, כך לשיטת הסניגורית, יש לקרוא "לתוך האירוע הביזארי משהו" מושא כתב האישום המתוקן (בפרוטוקול, עמ' 13 שורה 3). האירוע מתחיל בכך שהנאשם רוכש בשר בסכום של 42 ₪, אך לאחר זמן מה חוזר לחנות ומבקש להחזירו, "דבר שעל פניו ברור לכל אדם רציונאלי שלא ניתן" (שם, שורה 7). בעקבות כך מתחיל דין ודברים שכן המתלונן לא מבין, ובצדק, מה רוצה ממנו הנאשם ומי מבקש להחזיר בשר לחנות. למתלונן, כקצב במקצועו, יש סכין והנאשם מתוך מצבו הנפשי חש תחושות מפחידות. כנראה שבשלב זה מבין המתלונן כי מדובר בסיטואציה לא הגיונית ולכן הוא נמלט מהחנות. עוד הדגישה הסניגורית, בהקשר זה, כי המתלונן מסר שהנאשם אמר לו שיחזיר לו 8 ₪ משום שאינו עבריין, וגם מנתן זה ביקשה ללמוד על הביזאריות של ההתרחשות.
13. ב"כ הנאשם הוסיפה וטענה, לענין חוות הדעת הפסיכיאטרית, כי הכשירות המהותית של הנאשם בעת ביצוע העבירות לא נבחנה עד תום - בשל העובדה שלא היו בידי הפסיכיאטר המחוזי מלוא חומרי החקירה. במכלול נסיבות אלה עתרה אפוא ב"כ הנאשם לקביעה כי עניינו של מרשה מצוי, לכל הפחות, בקירבה לסייג לאחריות פלילית, ובהתאם לכך לקביעה כי מתחם העונש ההולם במקרה זה מתחיל בענישה צופה פני עתיד גרידא. עוד הדגישה הסניגורית כי למתלונן לא נגרם בעקבות האירוע כל נזק וביקשה להתחשב, במישור הענישה הכספית, בעובדה שמדובר בנאשם המוכר כנכה ומתקיים מקצבת נכות.
14. לבסוף הנאשם, בדברו האחרון לעונש, אמר: "אני מצטער מאוד על מה שקרה. זה היה ביום קשה והשיקול דעת היה מאוד מוטעה וזה לא יחזור על עצמו" (בפרוטוקול, עמ' 14 שורה 10 ואילך).
- ד. קביעת מתחם העונש ההולם:
15. בעת גזירת עונשו של נאשם על בית המשפט לקבוע, תחילה, את מתחם העונש ההולם לאירוע שבגיניו הורשע הנאשם, וזאת בהתאם לעיקרון ההלימה. בהקשר זה יתחשב בית המשפט, בין השאר, בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות ובמידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, לרבות אלה המנויות בהוראות סעיף 40ט לחוק העונשין.
16. לענין הערכים החברתיים, שנפגעו כתולדה מביצוע העבירות, מקובל עליו טיעון ב"כ המאשימה. יתר על כן, מדובר במקרה זה לא רק בעבירת האיומים, אלא גם בהצטברות עבירות של תקיפה סתם והחזקת סכין שלא כדין. האיומים אף בוצעו כאמור בלוויית הסכין, כלומר תוך שימוש באמצעי מדגים; כאשר הפסיקה חוזרת ומדגישה את חומרתן של עבירות האיומים המבוצעות בנסיבות שכאלה.

17. עם זאת, מתחם העונש ההולם נגזר כאמור לא רק מחומרת העבירות כשלעצמן אלא גם מחומרתן בנסיבות הספציפיות והקונקרטיות שבמסגרתן הן בוצעו, כאשר בענייננו מתקיימות מספר נסיבות-קולה מצטברות. ראשית יש לציין, בהקשר זה, כי עבירת התקיפה, כפי תיאורה בעובדות כתב האישום המתוקן, היא ברף חומרה מינימלי בהחלט. שנית, במכלול נסיבות האירוע ומצבו הנפשי של הנאשם נראה כי יכולתו "להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו" (כאמור בהוראות סעיף 40ט(א)(6) לחוק העונשין), אכן היתה מוגבלת-משהו.
18. שלישית ובהמשך לאמור לעיל, אמנם מתקיים במקרה זה מצב של "קרבה לסייג לאחריות פלילית" (כאמור בהוראות סעיף 40ט(א)(9) לחוק העונשין) - ולכל הפחות קיים ספק סביר בהקשר זה נוכח אי מיצוי בחינת מצבו הנפשי של הנאשם, במישור המהותי, כפי שפורט בהרחבה בפרק ב' דלעיל. בנסיבות אלה מקובל עליו טיעון הסניגורית כי לרקע הנפשי של הנאשם יש משמעות בקביעת חומרת האירוע, שכן יש בו כדי לחזק את המסקנה - העולה מעובדות האירוע עצמן - כי מדובר באירוע ספונטני, לא מתוכנן וללא כוונה להוציא את האיומים מהכוח אל הפועל, שבמהלכו נתגלתה מצוקה נפשית של הנאשם אשר באה לידי ביטוי בהתנהגות בלתי מותאמת בעליל.
19. בהתאם להוראות סעיף 40ט(א)(9) לחוק העונשין (בענייננו הסייג של אי שפיות הדעת, לפי הוראות סעיף 34ח לחוק העונשין) קירבה לסייג היא נסיבה הקשורה לביצוע העבירות, שיש להתחשב בה בקביעת מתחם העונש ההולם. בהקשר זה אף לא למותר לציין כי גם ב"כ המאשימה, בהגינותה, ציינה כאמור כי עתירתה לקביעת מתחם נמוך משמעותית מזה המשקף לשיטתה את מדיניות הענישה הנהוגה, נעשתה לרקע מצבו הנפשי של הנאשם כעולה מחוות הדעת הפסיכיאטרית. עוד יש לציין כאן, כי הגם שחוות הדעת קבעה כשירות נפשית של הנאשם, היא הוסיפה וקבעה כי הנאשם "זקוק למעקב פסיכיאטרי בכל מסגרת בה ימצא".
20. לבסוף ולעניין מדיניות הענישה הנהוגה יש לציין, כי גם ללא סוגיית המצב הנפשי לעיתים בעבירות דומות נקבע מתחם עונש הולם שאינו כולל מאסר בפועל, לרבות לנשיאה בדרך של עבודות שירות (ראו למשל ת"פ (שלום ת"א) 25544-09-16 מדינת ישראל נ' לניאדו (01.07.2019), והשוו גם ת"פ (שלום ת"א) 6986-06-17 מדינת ישראל נ' פלוני (04.02.2019) והאסמכתאות שם).
21. במכלול הנסיבות אני קובע אפוא את מתחם העונש ההולם, במקרה זה, בין ענישה צופה פני עתיד לבין 9 חודשי מאסר בפועל.
- ה. גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם:
22. לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם בתוך מתחם זה - למעט במקרים יוצאי דופן, בהם הוא רשאי לחרוג מכך, שאין עניינם לכאן - תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות.
23. אשר לנאשם שלפני לא היתה מחלוקת בין ב"כ הצדדים כי יש למקמו בתחתית מתחם העונש ההולם. כאמור, מדובר בנאשם יליד שנת 1990 ללא כל רישומים קודמים (לרבות תיקים פתוחים או סגורים), אשר הודה בעובדות כתב האישום המתוקן ונטל אחריות על מעשיו. עם זאת, בהתחשב במכלול נסיבות האירוע יש לגזור על הנאשם עונש של מאסר מותנה מרתיע, כמו גם פיצויים בשיעור הולם למתלונן.
24. אשר על כן - ובהתחשב בשיקולים לכך חומרה ולכך קולה, אשר פורטו לעיל - אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:
- (א) מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, אותו לא יישא הנאשם אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מהיום, עבירה מהעבירות בהן הורשע.
- (ב) פיצויים למתלונן בסך של 3,500 ₪.
- הפיצויים ישולמו ב-7 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 01.01.2025 ובכל אחד בחודש שלאחריו. היה והנאשם לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הפיצויים לפירעון מיד.
- באחריות ב"כ המאשימה להגיש הודעה למזכירות בית המשפט בדבר פרטי המתלונן, לצורך העברת הפיצויים. ניתן בזה צו כללי, לעניין מוצגים, לשיקול דעתו של קצין משטרה.
- זכות ערעור בתוך 45 יום מהיום.
- המזכירות תמציא גזר דין זה לפסיכיאטר המחוזי.
- ניתן היום, כ"ה חשוון תשפ"ה, 26 נובמבר 2024, במעמד הצדדים.